

Előfizetési árak:

Egész évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyed évre 2 korona
Egy szám ára 20 fillér

FELVIDÉKI HIRADÓ

Hirdetéseket árszabás szerint felvesz lapunk kiadóhivatala és valamennyi hirdetési iroda
Nyílt-tér sora 40 fillér

Felölös szerkesztő: BEREZ GYULA

POLITIKAI HETILAP

Laphladó: MOSKÓCI FERENCZÉ

A tót nemzetiségi törekvések a történelmi igazság világitásában.

V.

A tót nemzetiségi törekvések kezdete és fejlődése a pánszlávizmus befolyása alatt.

Csodálatos dolog, hogy akikről Berzsenyi azt írta Kazinczyhoz 1817-ben, hogy a magyar mágnások „a cigányok nyelvének” mondják a magyar nyelvet, hogy tudniillik a magyar mágnások már 8 évvel később dühös magyarosítók voltak, olyanira, hogy már 1827. évben oly kegyetlen orgiákat tilt a magyarosítás, hogy a veszprémmegyei Lajoskomáromban azokat az embereket, a kik a tótnyelvű isteni tisztelthez ragaszkodtak, bebörtönözték, deresre huzzták és megbotozták; Patacsics kalocsai érsek pedig minden emberére, aki tótul mert szólni, a saját kastélya előtt, tizenkét botot luzatott. A lajoskomáromi tót vértanuk ennél nagyobb adagokat kaptak, még pedig: Bartos Márton 64 botot és egy havi börtönt, Junáček György 50 botot, Rus Pál 40 botot és Vrabc István — magas kora miatt — csak 24 botot.

Hát mi, akik nem ismerjük Pieter Ambrusnak ezen eseteire vonatkozó történelmi forrását s annak megbízhatóságát, megengedjük, hogy ez a botozás valóban megtörtént és hogy

annak néminemű vonatkozása is volt a tót nyelvhez; de bár tudjuk, hogy a mult század elején nem volt valami tulságosan nehéz dolog érdemet szerezni arra, hogy az ember a deres áldásaiban részesüljön, azt még sem hihetjük el, hogy pusztán csak azért kegyetlenkedtek volna az egyház hiveivel, mivel azok a tót nyelvű istentisztelethez ragaszkodtak és tótul beszélni mertek. Alighanem közelebb járunk az igazsághoz, — s a Pieter Ambrus forrása is alkalmasint így valahogyan jegyezte föl ezt az eseményt, — ha azt a lehetőséget fogadjuk el a büntetés okául, hogy az illetők az egyházi vagy világi hatóság vonatkozó intézkedéseinek ellenszegültek s a többi hivek is izgaták és lázították a magyar nyelv ellen, amint ez mai nap is, s nem is olyan nagyon ritkán, történik — amivel az akkori büntetőjog szerint meg is érdemelték a pontosan megszámlált s kellő arányban applikált botokat. S a Pieter Ambrus brosurájának eme történelmi (?) illusztrációjával eszünkbe jut egy amerikai tót zuglap illusztrációja, amely szintén — bár csak jelképesen talán, de mindenesetre bizonyos szándékkal — deresen mutatja be a magyarországi tótot, amint valami hajdu vagy huszárforma ember szaporán botozza. Ez a tót atyafi a rabszolgaságban senyvedő tót nem-

zetet szimbolizálja, persze reálisztikusan, hogy még az utolsó tót bányamunkás is megértse, sőt ez első sorban is a szabadító amerikai „Spolok”-hoz juttassa adományát.

Mi nem hisszük, hogy jó és hasznos szolgálatot tett ezzel az illusztrációval a tótok ügyének; mert az egyik igazságnak elhomályosítása, átférfalása csak árthat egy másik, a többi igazságnak, az olvasó hovatovább óvatossabb, kételkedőbb lesz, végre pedig semmit sem hisz el az egészből, azt sem, ami igaz és hiteles.

No de kövessük tovább a brosurá krónikáját. Elmondja a magyar nyelv jogaiért folytatott küzdelmeket; fölemli, hogy a tót nyelv védelmére új együletet alapítottak Pesten 1834-ben, amely „Spolek mlivnikov reči a literatúry slovenskej“ (A tót nyelv- és irodalomkedvelők egyesülete) czim alatt vagy tíz évig működött s négy tótetet adott ki a Holby műveiből, — de csodálatosképp nem említi a pesti tót evang. papot és Kollár Jánost s ennek irodalmi működését, amely már egészen a pánszláv eszmék hatását tükrözteti vissza. Főművében (Slávý dcéra) felhívja az összes szlávokat, hogy honuknak Pánszláviát ismerjék el, annak V. énekében pedig durva, bántó szatírával emlékezik meg a magyar nyelvért küzdő írókról, *ugatásnak* mondva nyelvüket.

T Á R C Z Á.

Ünnepi beszéd.

A túrócszentmártoni Magyar Kaszinó márczius 15. ünnepélyén elmondta Dugovich Titus.

Ünneplő közönség!

Mint minden esztendő tavaszán, ugy ma is, egy elmúlt és magasztos kor emlékének ünneplése hozott össze bennünket. Összejöttünk, hogy egyrészt soha nem lankadó tisztelettel adozzunk e nagy idők emlékének, másrészt, hogy dicső őseink példáján lelkesedve, meg-megújuló erővel, megismételt szent fogadással munkálkodjunk azon magasztos eszmék előbbrevitelén, melyekért azok vértüket ontva, örökségkép reánk hagytak.

És ha valamikor, ugy ma, e sokszor sujtott nemzet válságos napjaiban szükséges, hogy emlékeztetünk szárnyan a multba visszazsálva, végigrepüljünk e szentelt bércek s e vérrrel áztatott rónák felett, erőt és lelkesedést gyűjtve minden ponton, melyeket dicső elődeink kihulló vére pirosra festve, a szabadság, egyenlőség és testvériség szentelt hajlékává emelt.

Jertek bucsut jární e szent helyekhez! Hagyjuk itt a gyászos jelent, vérvő szívünk megaczelosodva tér majdan vissza a multból, sebeinkre gyógyító irt adand az ösök szenvedése s a tavaszi szellő lágy suttogással elmondott regéiből elbusult lelkünk erőt merit a jelen szenvedéseihöz!

Nézdzetek az égfe felcsapódó tűz pirját nyugaton! Ez a szabadság tüze. A tompa moraj, mely sebes terjedését követi, a felzabadult nemzetek örömdala! Már a Kárpátok hóval borított bérceiről verődik vissza fénye s athataltan tüze utat nyit az alvó magyar nemzet szívéhez! És ez a hosszú tespedésben el nem gyengült nemzet egy rántással széttépi az izmaiba mélyen vágó bilincseket s a felhevült lelkek melegétől életre kél a sajtószabadság szentelt virága.

A kipirult arccal ölelkező tömeg, mely ma Budapest utczáin végighömpölyög, a márcziusi ifjuság csapata, elől a nagyok nagya: Petőfi, kinek gyújtó szózatára ezer meg ezer kél emelkedik az égnek, hogy: Rabok tovább nem leszünk! De mi már nem értjük e félisten lelkéből kipattant szózatot,

s szívesen hordjuk a rablánczot, ha aranyból van kovácsolva.

De tekintetek tovább! Buda repkénnyel befutott ősi falain tul, a zöldülésnek indult Vérmezőt újra benépesítik a szabadságrt vértanuságot szenvedett ösök szellemei, kihült szívük újra hevülni kezd a magyar szivekbe öneléttük árán ellüthetett eszmék emé diadalnapján. Vizsgáljátok meg belsőitöket s kérdezzetek meg, vajjon egy század után méltó utódok kezeibe van-e letvéa a dicső elődök vérpádon megpecsételt öröke?

Amott a szöke Duna mellett elterülő térségen most olvassák fel a nemzet kívánságait s a kitoró lelkesültség kiáltását elkajják a nagy folyam ringó habjai s átadják Buda égnek meredő, komor falainak. Vajjon visszhangra találnek-e? Fel a szívekkel, nemzetem! Ágyudörgés helyett a béke galambja száll feléd! A király szíve megnyitott hűséges nemzete kívánságai előtt!

De csakhamar elborul ismét a láthatár, a gonoszság erőt vesz az igazságon s a sötétség vakondjai örültségükben gátat akarnak vetni a szabadság terjedő világosságának. Tüzet tüzzel akarnak oltani és egy sebb

„Oh, érzem én — mondja Kollár egyik későbbi — német — művében (Über die litterarische Wechelseitigkeiten zwischen den verschiedenen Mundarten der slavischen Nation. Leipzig, 1844.), hogy az egész szláv-ság az enyém s én az egészé vagyok. Ez az én dicsőségem, büszkeségem és gazdagságom, melyet én elrabolni több nem engedek. Hozzá hasonló népem és hazám határai mérhetetlenek. Nem százakat, de milliókat számol az s szeretett hazám felett a nap sohasem nyugszik le. Ha az Isten és a hősi szerencse úgy akarja, becsülete se szálljon alá, nem is fog leszállni, míg a szláv anyák gyermekeiket áldozatul hozzák.“ De bár ugyanazon művében erről a „szeretett hazájáról, amely milliókat számlál és melyen a nap sohasem nyugszik le“, azt mondja, hogy „a haza csak holt föld, holt terület, egy idegen jellegű tárgy, egy nemember“, a tót tulzók mégis tagadták a pánszlávizmus hatásának létezését, amit pedig Kollár Jánosnak imént idézett bombasztikus sorai a napnál is világosabban elárulnak. De Kollár János még tovább ment az ő pánszláv megalomániájában. A pesti tótoknak és a lelkipásztora és a tót nép koszorus költője (a Slavy deeraja — a tót tulzók szerint — legdrágább gyöngye a tót irodalomnak) elismerte egy fantasztikus Pánszlávia létezését, de hazájának, Magyarországnak közjogáról ugyancsak ferde nézetei lehettek.

„A dicsőségesen uralkodó osztrák dinasztia“, — így szól egy alkalommal, mikor egy küldöttséggel József nádornál járt, hogy egy új evang. templom építésére az engedélyt kikérje, — „Fenséged kir. testvére által nem egyszer adta annak jelét, hogy Magyarország minden nemzete...“ De itt félbezakította őt a nádor, mondván: „Én csak egy

nemzetet ismerek Magyarországon s ez a magyar“.

Hogy ilyen s hasonló dolgok és nemzetiségi tulkapások nem maradtak titokban s hogy a magyarság is értesült róluk s eszközöket keresett, hogy a pánszlávizmust tőle telhetően ellensúlyozza s a magyar nyelv természetes és alkotmányos jogát megvédje s az egész vonalon érvényre juttassa, ezt a Pietor brosurája az erőszakos magyarosítás, a vad sovinizmus kirohanásának, a tótok üldöz-tetésének és kiirtásának tartja. Felpanaszolja egyebek között a brosurá, hogy: a magyar sajtó erősen küzdött a magyarosítás mellett. A „Századunk“ azt javasolta, hogy aki nem fog tudni magyarul, annak ne lehessen semmiféle ingatlana, ha csak legalább 1 forintot nem fizet (400 forint jövedelem után) a magyar nyelv terjesztésére.

A „Pesti Hirlap“ azt írta, hogy az államhatalom áldása csak azokra terjedjen ki, akik nyelvre, érzelmeire, politikára nézve mindenekelőtt magyarokká lesznek. — Mikor az otthon vakációzó tót diákok tót színi előadást akartak rendezni Trenčésben, ezt a városkapitány megtiltotta, kit ezért Kossuth a „Pesti Hirlap“-ban dicsőített. A „Társalkodó“ a magyar huszárokkal vélte legkönnyebben megmagyarosíthatni a tótokat. — Mondott valamit.

Hát ezek mind a magyar sovinizmus égbekiáltó bűnei voltak, amelyek miatt egész áradata indult meg a gyalázó, rágalmozó pamfleteknek és újságcikkeknek, melyeknek koronáját azonban a Hodža „Der Slowak“ képezte, amely azonban csak később (1848-ban) jelenvén meg, vele itt tüzetesebben még nem foglalkozhatunk.

kor pirkadó hajnalának bitorát a kiömlő testvérvér pirosságával akarják elhomályosítani.

De azok, kik e nagy napok szővivői voltak, nemcsak pusztá ajakkal, hanem a szív minden belső melegével hirdették a nemzet megváltásának szent evangéliumát s igazukba vetett bizalommal, vérükkel is készek voltak hitvallásukat megpecsételni.

Nem a szájhősök, hanem a tettek kora ez! Nézték a szolnoki félisteneket, tekintettek Isaszegre, Kápolnára, Ácsra, Branyisz-kóra; tekintettek le Erdély virányos völgyeibe, vessetek egy pillantást túl a Dunán csillámló Balatonra, vagy a Kárpátok égbenyuló bércei felé, mindenütt patakokban foly a vér a nemzet és az emberiség legszentebb jogaiért.

Nem melegszik-e fel szívetek e dicső ősök tettein? Nem önti-e el lelketek a boldogság édes mámorja, hogy ezen hősök utódjainak születhettek? Nem ül-e ki arcotokra a belső hevület pirja, ha látjátok, miként hordozzák diadalról-diadalra az ágyudőreij és puskaropogás közt vérről megszentelt trikolt?

Boruljatok le a magyar szabadság, a magyar nemzet jogainak védelmében elvázott bajnokok emléke előtt! Vessétek lelkeitekbe e félistenek tetteit s ha a sokat meggyőört közös édesanya valamikor hívni találna benneteket, könnyei felszártításában ne maradjatok el dicső elődeitektől.

Végül jertek velem az aradi Golgotára! Végigvezetlek benneteket a bitófán kinos, de krisztusi halált szenvedett tábornokok előtt, hogy sápadt, szederjes ajkairól olvasva, tanuljátok ti is szenvedni a nemzet igazáért. Fojtsátok vissza a szíveitekre nehezédő keserűséget, mert jegyezzétek meg, hogy e bitófékből fog kihajtani a nemzet jövőendő nagysága.

És most, midőn gondolatunkban így átkalandozva a régi időköt, visszaérkezünk a sivár jelenhez, nem érlelődik-e bennetek is meggyőződés a hit, hogy ily nagy elődöknek, ha a haza áldozatot kíván, méltatlan utódaik nem lehetnek.

Szent hitem ez s kívánom a magyarok istenétől, hogy úgy legyen!

Öb, az Ártatlanok! A fővárosi sajtó szerint a m. kir. belügyminiszter egy minapi rendeletével korlátozta a pánszláv szellemben írt tót sajtótermékek árusítását, ami a tót nemzetiségi apostolokat annyira megijesztette, hogy még a politikai lapjaikat is kezdték féltelni. Fogja magát tehát a két tót ekszképviselő, Hodža és Skyčák, a „Slov. Týžd.“ megalapítói és fentartói s a miniszterelnök elé járultak, ahol a rendkívüli intézkedés ellen felszóltak. Azt mondták, hogy a tót nép nem ragadtatja el magát a törvényes alapról és utról, viszont azonban követelik — már mint hogy Hodža és Skyčák — (igen követelik, mert hát ők nagy potentátok, hatalmas férfiak, máskülönbön pedig két nulla), hogy a kormány respektálja a törvényt velük szemben — már mint Hodžával és Skyčákkal szemben, mivel hogy jaj a miniszterelnöknek, jaj az egész kormánynak, ha ezt nem tennék. — A miniszterelnök kijelentette, hogy mit sem tud a kérdéses rendeletről, de az ennek betudott szándékról sem. A belügyminiszter se tud róla. Pedig kár, igazán kár! A „Slov. Týžd.“ például már százszor rászólgált arra, hogy nem hogy terjesztését korlátozzák, hanem hogy csinálójával együtt kikergessék az országból, valahová Prsemyslibe. Pedig valami Rupert Relák nevű máriaczei benézés pap még külön epistolában is, melyet a „Slov. Týžd.“ közölt, nagy dicséretet zeng a mai lapnak. Szégyelje magát ez a Relák, ha esetleg a magyar benézések nevelték, de szégyelje az — izlését is, amely megengedte neki, hogy a katolikus papokat gyalázó zuglapot még meg is dicsérje. Ha már olvassa, hát bujjon el vele, ahol magyar pap nem keresi, nem találja, hogy vele disputálhasson e lapról, amely igazán sutba való.

Felkiňalkozás.

A „Národne Noviny“ egyik utóbbi számában „Rozhľadie sa“ czimvel egy a magyar gyűlölettel izzó förmedvény keretében tájékoztatni akarja hozzá méltó olvasóközön-ségét a magyar történetben. Kioktatja őket olyan lehetlenségekre, miket a rosszhiszeműség kivül a tájékoztatlanságnak, az elemi ismeretek hiányának kell terhére írunk. És még valaminek. Annak a czéltudatos, de rosszkaratú politikának, melyel a národ-nisták mindig a haza, a magyar nemzet rovására törekedtek. Végös következtetése, felkiňalkozása azonban már a legdurvább ephialtesi ocsmányság, melynek leplezetlen szemérmertlensége kell, hogy az ő olvasóközön-ségében is a legmélyebb utálatot gerjessze. Hanem tartsunk sorrendet. A mai abszolútizmus — szerinte — teljesen jogosult; csak természetes következménye vagy inkább fejleménye annak a történelmi ténynek, hogy Lipót „császár“ Magyarországot a török iga alól fölszabadítván, azt mint tartományt meghódította.

A történelemnek ilyen eltorzításán még talán mosolyognunk is lehetne, ha azt a tájékoztatlanságnak, magyarán mondván, a tudatlanságnak lehetne terhére írni, mely esetben egy kis szánalmat is éreznénk olvasóközön-sége iránt, hogy az ilyen bolondgombokat megemészteni kénytelen: de most, válságos körülmények között lehetetlen mást látnunk benne, mint visszhangját annak a 400 éves beolvasztási kísérletnek, mely hazánkat állandóan fenyegette s mely törekvés a nemzetiségben, vagy inkább csak az azok fölé magukat föltolt demagógokban, a sötétség eme lovagjaiban keresett és talált vak eszkö-zöket.

Már ez is olyan jelenség, mely föltöte kínálkozik az okok kutatására, melyek erre éppen most készítették, de nem térünk ki erre, valamint arra sem, hogy kutassunk azon „eredmények“ után, miket ilyen hasznos szolgálataikkal a multban elérték. Köztudomásu, hogy e téren semmit sem tudnánk kisútni.

De rá akarunk térni a cikk magvára. E czéblől a jellegzetes sorokat szösz szerint idézzük:

... És mihez fognak most a magyarok? Rábírnai az uralkodói valamire, mint más országokban, nincsen hatalmuk. Mert itt az uralkodó Ausztriára támaszkodik, de támaszkodhatik mireánk, az ország nem-magyar lakosságára is... És hát ezt Bécsben jól tudják, hogy félhetnek akkor bármilyen magyar fenyegetőzéstől?

Hát megtanított bennünket a történelem arra, hogy sok az ellenségünk, arra is, hogy „a legnagyobb és legveszedelmesebb az, ki mint testvér simul kebleinkhez“, csak arra nem, hogy az ilyen vérünkön nevelt kigyó-fajzattal hogyan kell érdeme szerint elbánunk. Más nemzetek történelme fel tud mutatni példás büntetéseket, mikkel a hazaárulás büntét sújtották, ugy, hogy ezeknek nem volt módjuk többé a bünbe visszaesni, ott a gazt tövestől irtották ki; csak az a „zsarnok“ magyar nemzet volt olyan nagylelkű, hogy mindig megbocsátott, hogy a vész elmulása föltöti mámorában még azt is keblére ölelte, aki sohasem szünt meg halált ordítani reá!

Mert nem teszi azt valami politikai muló jelenséghez kötöten, valamely gyors fordulat sem adhatta e szavakat tollára, tehát nem ötlesterzi, hogy evvel talán mentegetni lehesen. Hanem igenis olybá tűnik föl, hogy ez már régen tartogatott valami, amit hogy mostan előrántott: *a jövőre gondol*. Tehát szimatol.

Szimatol, mint a varangy, mely a közeledő viharral megérezve, kidugja a piszkos mocsárból az orrát és brekinget kezd. Tehát ő is érez valamit? Elérkezettnek látják az időt a národnísták is arra, hogy életjel adjanak magukról? És nemtelen kínálkozásukkal újra áhítoznak arra a gyalázatos szerepre, miről a történelem csak a legmélyebb undorral kénytelen megemlékezni? Uj lapot lát nyitva talán, melyen az utókor újra megbotrányoktat legyen kénytelen, olvasván rajta az Ephialtasek soha ki nem fogyó fajzatának becstelnen fészkelődéseit. Ismét áhítozik arra a rettenetes ítéletre, melyel az egész világ eddigi működésüket is sújtotta.

Mert bármint gondolkodunk is, nem láthatunk benne mást, mint megkísérelt megismétlését annak a bűnknek, mit 1848-ban már egyszer tényleg elkövettek volt, midőn a haza szabadsága ellen vétkes vakmerőséggel a polgárok egyenlősége, testvérisége ellen megfoghatatlan vakságukban fegyverrel kezöben lázadtak föl.

Bár színezetében haragra gerjeszt bennünket, de jelentőségét tekintve, nem tagadhatunk meg tőle egy kis kóikumot sem. Ezt a kínálkozást nem fog ártani így értékre leszállítani.

Mert mit is kínál tulajdonképen? Azokat a dobroyvolnyokokat talán, akiknek a magyar honvédség mindig csak a hátát látta s akiket — mint Sárosban is — maga a hazafias tót nép vert ki a határaiból nem is fegyverrel, csak bottal? Vagy azokat a vitez kapitányokat-e, akik nagy hangon azt hirdették, hogy gyözelmes utjuk végcélja Budapest lesz s ehelyett az első honvédfegyver elördülése után esze-veszetten rohantak — Prágába? S akiket maguk a császári tisztiek is csak megbotózársra tartottak érdemesnek?

—ár —ár.

Báró Révay Simon nyílt levele a szucsányi kerület választóíhoz.

Tisztelt választók!

Az 1905. évi február hó 15-ére egybehívott országgyűlés tartamára, szives és engem megtisztelő bizalmukból, mandátumot nyervén, szabadelvűpárti programmal lettem kerülettük képviselőjévé. Programmbeszédemben, a már akkor is feldult béke méltányos helyreállítása — király és nemzet között felmerült kontroverziák — egyik fél jogait s érzelmeit sem sértő — kiegyenlítésének feltétlen szükségességét hangoztattam, — kijelentvén egyuttal, hogy a jövőben azokhoz szándékozom csatlakozni, kik a jog, törvény, igazság, a hazafias szempontok helyes és méltányos tekintetbe vételével fogják a mindenek kielégítésére szolgáló tartós béke megteremtését czéljukul kitűzteni.

Már képviselőségem első idejében arról gyöződtem meg, hogy az egymással szemben álló felfogások nemcsak hogy nem találkozhatnak, de sőt mindinkább távolodnak egymástól.

A korona bizalmatlanságát támogató tanácsadók és a pártok között dülő, mindinkább élesedő ellentétek csak szitják az általános bizalmatlanságot, feláldozván a méltányos békekötés egyik legfőbb feltételét, a nemzeti egységet.

A nemzet képviselőt két pártra osztott. Egyik a választások alkalmával kisebbségben maradt szabadelvűpárt, mely a 67-iki kiegyezés eddigi konzervatív magyarázata és kivitele felé hajlott; a mindinkább akuttá vált katonai kérdésekben mereven állott szemben a nemzet tulnyomó többségének megnyilatkozott akaratával. Beérte az általa 1903. év öszén kiküldött u. n. kilenczess bizottság programjával, melyet Ő Felsége is elfogadott. Ezen program teljes es lehető gyors megvalósítását azonban nem sorolta legelsőre teendői közé.

A másik nagy pártalakulat, a tulnyomó többségbe jutott ellenzéki pártok összessége, a koalíció, mely a nemzeti kívánalmak megvalósítása czéljából egyesült, illetve maradt együtt. S bár a koalíció zömét a negyennyolczas függetlenségi párt alkotta, fenntartván elveit, de számolva a körülmények s nagy nehézségekkel — a teljes paritás feltétele mellett — 67-es alapon akarta az égetővé vált kérdéseket kellő mérséklet és méltányossággal megoldani. Bizonyosságaul szolgál ennek az Ő Felségéhez felterjesztet, de mindeddig válasz nélkül maradt felírata.

Katonai követelések terén tul ment a szabadelvűpárt kilenczess bizottságának határozmányain. A nemzetből követelt, folyton és rohamosan növekvő pénz- és véráldozatokkal szemben nagyobb nemzeti engedményeket kívánt. Egy szilárd alapon nyugvó, tartós békét, a rend helyreállításának feltételét, de sőt a közös hadsereg magyar részének lelkesedése és harcászóságának növelését, helyesen — ezen Ő Felsége szabad akaratából — megadandó nemzeti engedmények elnyerésében látta.

Mandátumának ez volt az egyik alapja. Csupán ily feltételek alatt vállalkozhatott kormányalkításra, mert csakis így számíthatott az alkotmányos többség állandó támogatására, tehát a mindenki érdekében fekvő tartós béke létesítésére.

Eme két szilárd irányzat, akár két parallel vonal, nézetünk szerint sohasem találkozhattott. Ezért kellett legjobb meggyöződésünk szerint egy oly megoldást megkísérelni, mely ugy a nemzet, mint saját óhajunkhoz közelebb állván, a két végletet egy a korona által is elfogadható, méltányos és mérsékelt álláspontban egyesíti.

Kiléptünk tehát a nemzet alkotmányos többsége megnyilatkozott akaratával szemben álló, mereven izolált szabadelvűpártból, ama reményben, hogy kilépésünk által egy áthidalás fogunk létesíthetni a két ellentétes irányzat között. Eme eljárásunkkal, ismétlem, egy új, mindnyájunk által óhajtott, békés, senki törvényben biztosított jogait nem sértő alakulás alapját óhajtottuk lerakni. Egy új alakulásnak alapjait, mely 67-es alapon a nemzet méltányos követeléseit ezidőszentini minimumát és a korona jogait sértetlenül megörző, általa megadható engedmények maximumát fűzi össze. Ilyetén megoldásban láttuk a 67-es kiegyezés iránt máris annyira megingott nemzeti bizalom újból való megszilárdítását és az eltérő nézetek mérsékeltbb alapon való, erőteljes egyesülését.

Ugy hiszem, alig félhet kétség hozzá, hogy ha a nemzet nagy zöme az adott viszonyok között — kellő mérséklettel — esetleg csak elvi engedmények elnyerése czéljából — egyesül, — a korona részéről nagyobb bizalom és méltánylásban fogna részesülni, mint hogyha képviselőt nézet és akaratban megosztva vergődik, a pártok pedig egymást ütik.

A már évek előtt felvelett és akuttá vált, az egész válság csiráját, sőt velejét képező katonai kérdéseket mellőzni nem lehetett. Már annál is kevésbé, mert hisz tulajdonképen, az eme kérdésben konzervatív szabadelvűpárt sem tért ki előltk, amidőn a kilenczess bizottsága által, az újabb megterhelteésekkel szemben, új katonai programot készítettett, azt elfogadta és annak alapján — Ő Felsége hozzájárulásával — kormányalkításra kapott megbízást. El lett ismervo már akkor az egész vonalon, hogy minden jog, tehát minden felségjog is a nemzetből ered és alkotmányosan gyakorlandó.

Ily körülmények között és ily előzmények után, amidőn a nemzet kellő eredményt nem látva, keserű türelmetlenségében már többet kívánt, hogyan lehetett volna eme kérdések elől kitérni? Helyesen, igazságosan, méltányosan, főleg pedig czélravezetően, ugyhiszem sehogyan sem.

Többször merült fel az a kérdés, mily magatartást követett volna egy mérsékelt, békés megoldással szemben, az ahhoz esetleg nem csatlakozó radikális ellenzéki kisebbség. Ismét ott lettünk-e volna, ahol 1904. november 18-ika előtt voltunk? Újból egy mindent megbénító és lehetetlenné tévő obstrukció tötötte volna-e fel fejét?

Hát ugyhiszem ez nem történt volna meg. Nem pedig azért, mert hiszen a nemzet, sajnos, máris tudatára ébredt alkotmányos élete mindama gyengéinek és mindama ez idő szerint lektüzdhetetlen akadályoknak, melyek jogos kívánalmainak megvalósulását — a maguk egészében — lehetetlenné teszik.

Egy az előbbihez hasonló, merev ellenállásra tehát nem adta volna meg a nemzet a szankeziót, ha egyszer, bár mérsékelt alapon is, de megkötötte a tisztességes békét.

Ezekben foglalhatom össze ama 80 szempontokat, melyek számolva a körülményekkel, arra indítottak, hogy a tényleg álló szabadelvűpártból kilépünk és egy elfogadható békés kibontakozást nemzeti alapon nyíltan és közvetlenül elősegítünk.

Kilépve tehát a szabadelvűpártból, szervezett külön politikai csoportot alkotunk, mely közvetítő céljait, tagjai időközben végtelenül lecsappant számánál, ezért befolyása csekély voltánál, főleg azonban a már akkoriban még inkább kiélezett ellentétek feltárlásának folytán el nem érhette.

A békés kibontakozásra vetett bizalmunk utolsó foszlányai 1906. évi szeptember hó 23-án söpörtettek el, amikor a korona tanácsadóit nyílt hadat üzentek minden igaz és békés hazafiai törekvésnek, követelvé a nemzet feltétlen kapitulációját.

Ennek megtörténte után már sem alku, sem méltányos megegyezés, hanem csupán egy a többség akarataival homolegyenest ellenkező, alkotmányunk alapelveibe ütköző utómátum elleni harc felvételéről lehetett csak szó.

Ezzel tartozunk hazánknak, alkotmányunknak, választóinknak és mint igaz hazafiak, önmagunknak. Ekkor nyílt fel a nemzet látni-akarázó szeme, 87 óta egészen, talán először.

Ötállottunk azután a harcolók közé, vezérünkül választván gróf Andrássy Gyulát, azt a férfit, kinek fel fogása már akkoriban hozzánk legközelebb állott, ki velünk egyetemben a 67-es alap rendületlen híve, azt, annak nagy megalkotói szellemében, a teljes paritás elvén magyarozza és óhajta megvalósítani. Csak oly méltányos és tisztességes béke megkötésére hajlandó, mely közös engedékenységgel, egyik fél jogait sem sérti, megalkotását fel nem tevézi; a viszonyokhoz képest lehetőleg mindenkit kielégít, szilárd, reális és tartós alapokon nyugszik.

Ily béke szolgálhat csak egyaránt a trón, a hazá, a monarchia erősítésére, a hadsereg fejlesztésének javára.

Erőszaknak elnyomatásnak lehetnek pillanatnyi sikerei, de az ezzel látszólag szerzett béke — a jogosult bosszú óráját lesi — azért igaz és állandó sohasem lehet.

A december 19-iki elnöpolás nyílt törvénytérítéssel járt, míg a február 19-iki feloszlítás halálös sebélt ütött ézezéves alkotmányunkon. Mert bár senkinek vitathatta a korona feloszlítási jogát, egy a közjogunk és törvényeinkben nem ismert királyi biztos közbénjárása ellen elismerem, hogy szokatlan módon, de épp oly joggal foglalhatott állást a képviselőház minden számottevő pártja.

A magyar királyi honvédségnek a nemzetet fájdalmasan érintő karhatalmi közbelépésével a teljhatalmu királyi biztos kiküldötje — egy honvédszedes — hirdette ki szufolt karzatok előtt a parlament feloszlítását és ezzel eljutott a nemzet a nyomor és szenvedés korszakának első fejéhez. Eljutottak azonban az ellentétes pártok is odáig, hogy sajnós a méltányos és békés megegyezés helyett, az alkotmányért való harcz felvételében egyesültek.

Ezok elmondása után, azzal a kérelemmel bucsuzom igen tisztelt választóimtól, hogy ne csüggedjenek, viseljék nyugodt kitartással a megpróbáltatásokat. Jogot fel nem adva, de számolva a viszonyokkal, társanak kiálthatatosan hazafias és jogos álláspontunk

mellett. Működjenek köre vállalva, pártkülönbség nélkül ősi alkotmányunk és egy méltányos, tisztességes békekötés érdekében.

Bizának vol: képviselőjünkkel együtt koronás apostoli királyunk bölcsességében, alkotmánytisztelében és aiai szeretetében. Ó mellőzni fogja előbb-utóbb rossz tanácsadóit és ki fogja vezetni hű magyar nemzetét nehéz megpróbáltatásaiból. Meg fogja találni azt az utat, mely hű nemzete boldog megelegedéséhez, hatalma öregbítéséhez vezet.

El fog jönni, mert kell hogy eljőjön az a kor, midőn király és nemzet megérti egymást és végleg meg fog szilárdulni az a kapocs, mely az ősi erénybe vetett bizalom és a közös boldogulás jegyében egyesíti a kettőt.

Nem akarván a hatalom erőszakos beavatkozását provokálni és ez által bárkire nézve is kellemetlen helyzeteket előidézni, lemondottam beszámoló beszédem megtartásáról. A helyett ezt a módot választottam, hogy küldetésemről beszámolván, mindazon igen tisztelt választóimnak, kik engem szives bizalmukkal és jóindulatukkal mindvégig megtisztelni szivesek voltak, hálás és őszinte köszönetet is mondjak.

Budapest, 1906. évi márczius havában.

Hazafiai tisztelettel

Révy Simon báró.

Márcziusi ünnepségek.

Turócszentmártonban.

A magyar szabadság fakadásának ünnepét, mint minden évben, úgy az idén is megünnepelte a helybeli magyarság. Az ünnepi hangulat magán a város külszínén is meglátszott. A középületeken és megyeházán nemzeti színű zászlót lengetett a csipős márcziusi szél. A járőkelők pedig, főleg a helybeli tanintézetek hazafias szellemben nevelt ifjúsága, nemzeti színű kokárdát tűzve fiatalos hévvel dobogó szíve föléd, sietett az iskolában megtartott ünnepélyre.

Az ünnepség a róm. kath. templomban mondott szent misével kezdődött, melyen a helybeli magyarság, a tanintézetek növendékeivel és tanáraival együtt, teljes számban megjelent. Misközben az ifjúság Boldis Dező és Wunder József urak vezetésével elénekelte a Boldogasszony anyánk kezdetű régi magyar egyházi éneket, melynek szomorú dallama és fájdalmas érzéssel teli szövege a jelen voltak közül nem egynek csalt könyvet szemébe. Miské végén Cserey Emil, helybeli plébános, gyönyörű imádságot mondott a hazáért.

A szent mise után a jelenlevő közönség az iskola tornatermébe vonult, hogy részt vegyen azon a mindig kitűnően sikerült ünnepélyen, melyet Boldis Ignác igazgató vezetésével az ifjúság rendezett. Gyönyörűség volt látni és hallani azt a több száz főre rugó kórust, midőn az igazgató intésére rázendített a magyarság lélekemelő Hymnusára. A közönség megalhatóságán együtt énekelte a fiatalokkal. Fiatal leánykák és ifjak egymást felváltva szavalták el a jelenlevő publikum gyönyörkötésére a márcziusi napok eseményeit dicsőítve, szebbnél-zebb költeményeket és pedig: 1. Szent dal, Pósa Lajostól, szavaltta Negey Márton, 2. A magyar

lányokhoz, Lampérth Gézától, szavaltta Roth Alicze. 3. Márcziusi ibolyák, Teleki Sándortól, szavaltta Oravcsok Paula. 4. Márczius 15., Erdélyi Zoltántól, szavaltta Wachs Berta. 5. A legszebb dal, Pósa Lajostól, szavaltta Brichta Jela. 6. Nemzeti dal, Petőfi Sándortól, szavaltta Szitár Ede. 7. A szabadság napján, Pósa Lajostól, szavaltta Redecha Sándor. 8. Márcziusi eskü, Ábrányi Emiltől, szavaltta Roth Szigfrid. 9. Magyarok Istene, Petőfi Sándortól, szavaltta Ludvig Ferenc. Egyik kiemelkedő pontja volt az ünnepélynek Schultz F. Gábor tanár hazafias felbuzdulástól áthatott beszéde, melyben az iskola ifjúságát a történelmi nevezetességű napok jelentőségéről oktatta ki s egyben buzdította őket az ősi erények követésére. Az ifjúság kará pedig közben-közben elénekelte a Szózatot a Fel, fel vitézek kezdetű indulót. Az ünnepség végén a fiatalaság egyszerre rázendített a Kossuth-nótára s a közönség e dal éneklése mellett vonult el a teremből.

Este a magyarság közös vacsorára gyülekezett össze a magyar olvasókör helyiségébe. Vacsora közben Dugovich Titus mondta az ünnepi beszédet. A cigányzene és Martincsek Károly ur által tárogatón előadott kurucz-nóták mellett, hajnalig volt együtt a társaság nagy része.

Znióvárjalán.

A znióvárjalai állami tanítóképző intézet ifjúsági önképző köre szépen sikerült ünnepélyt rendezett márczius 15-én, a következő műsorral: 1. Nemzeti dal. Énekelte az ifjúsági énekar. 2. „A hazáról“, Petőfitől. Szavaltta Zubek Mihály, int. növ. 3. Rákóczi kesergője, Huberttől. Előadta az ifjúsági zenekar. 4. Ünnepi beszéd. Előadta Halmos P. int. növ. 5. Fohász. Előadta az ifjúsági énekar. 6. Talpra magyar, Petőfitől. Szavaltta Horváth Gyula, int. növ. 7. Petőfi csatadala, Lányitól. Előadta az ifjúsági zenekar.

A zniói Magyar Olvasókör társasvacsorát rendezett. Az ünnepi beszédet, mely nagy hatást keltett, dr. Jakobovits Mór orvos tartotta.

Megyei élet.

Közigazgatási bizottsági ülés.

Turócsvármegye közigazgatási bizottsága f. évi márczius hó 12-én tartotta meg rendes havi ülését Köcsöm Lajos főispán elnöke alatt. Jelen voltak: Szigethy Vilmos pénzügyigazgató, Berecz Gyula kir. tanfelügyelő, Borbély Kálmán főmérnök, dr. Beniczky Akos főjegyző, Csepényi Sándor tk. főjegyző, dr. Law Adolf tiszti főjegyző, dr. Haas Jakab megyei főorvos, Keviczky Imre közigazgatási elnök, Záhureczky Imre árvaszéki elnök-helyettes, dr. Skultety István kir. ügyész, továbbá Klimó Vilmos és Roth Emil bizottsági tagok.

Elnök a gyűlést megnyitván, Beniczky Akos főjegyző előterjesztésére a vármegyei közutak felülvizsgálataira a vármegye részéről Keviczky Imre közigazgatási elnököt küldeti ki az 1906. évre.

A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara kérelmére a vármegye közigazgatási és ipari állapotára vonatkozó adatok a kamarának meg fognak küldetni.

A vármegye 1906. évi közigazgatási állapotáról szóló jelentés felolvasatván — elfo-

gadtatott és a miniszterelnökséghez fölterjesztetik.

A kir. erdőfelügyelőség javaslatára a briesztjai, hadvighai, vriczkói, zábori, jeszeni és suttói kopárterületek befásítása elrendeltetett. Amennyiben a nevezett községek részéről felszólamlás nem történik, a befásításra kijelölt kopárterületek állami kezelésben fognak beásítani.

A turóczenzmártoni czellulosegyár mellett épített iparvágány meghosszabbítása a megéjtett egyes bizottsági vélemény alapján — a kereskedelmiügyi m. kir. miniszterhez engedélyezésre ajánlatni fog.

Berecz Gyula kir. tanfelügyelő jelentése szerint az iskolázás állapota általában kielégítő. Bemutatta a Turán község által az ottani ág. ev. felekezeti iskola elleni panasz megvizsgálása alkalmából fölveti jegyzőkönyveket, amelyek a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterhez terjesztetnek föl további eljárás végett. Több községi iskolai alapvagyron rendezése tárgyában tett javaslatait a bizottság vita nélkül elfogadta.

Szigethy Vilmos kir. pénzügyigazgató jelentése szerint az állami egyenes adók befizetésében a múlt év hasonló időszakához mérten 9992 koronával, a hadmentességi díjaknál 431 koronával és az orsz. betegápolási befizetéseknél 1025 koronával kedvezőlenebb az eredmény. A vármegye adóhátraléka mintegy 180.000 korona.

Dr. Haas Jakab tiszti főorvos jelentése szerint e hónapban is a betegedések száma nagy volt s különösen a légutak és a tüdőhurutos bántalmak kerültek legnagyobb számban észlelés alá. Daczára ezen tömeges betegedéseknek, a járványos bántalmak nem uraltak elterjedten, csak a kanyaró helyben, Jahodnikon, Lazánban és Znióváralján járványjelleggel öltött, a halálozás ellenben csekély volt. A heveny fertőző kórok közül előfordultak:

1. *Kanyaró*: Jahodnikon 4, gyógyult 2, maradt 2. Helyben 11, gyógyult 5, maradt 6, Lazánban 15, gyógyult 15. Znió 28, gyógyult 21, maradt 7.

2. *Ronsóli toroklob*: Helyben 2, gyógyult 2. Tótrónán 1, gyógyult 1.

3. *Hasi hagymáz*: Felsőstubbyán 2, gyógyult 1, maradt 1.

4. *Hörkhurut*: Suttón 2, gyógyult 2. Szklenón 1 gyógyult.

Mindenütt a kellő óvó- és gyógyintézkedések foganatosítottak. Az időszaki vizsgálatok vendéglők, korecsmák, kereskedések és pékműhelyek vizsgáltattak kielégítő eredményre. Egyedül a mosóvíz szikvizgyárban foglaltatott le 50 palack tisztán szikviz és megsemmisített. Pribócson egy mérgezési tünetek között meghalt öreg nő hullája törvényesül megboncoltatott és tényleg arzén mérgezés állapotban volt. Helyben 1 férfi és 1 nő szénlégmérgezés következtében halt el, a férfi hulláján törvényesül megboncolás végeztetett s miután a halál oka megállapított, a nő nem boncoltatott föl.

Hullaszemle megtartott Szklabinán egy rögtön halálozáson.

Kiállítatott 16 orvosi bizonyítvány s 12 orvosi látlet, még pedig egy súlyos és 11 könnyű testi sértésről.

A főorvos jelentés kapcsán Roth Emil a felsőstubbyai kórorvosi állás szekhelyének Felsőstubbyáról Stubnyafüdrőre való áthelye-

zését kéri meg, az érdekelt községek már kifejezett óhajlásához képest. Minthogy ezen ügy elintézéséhez első sorban az érdekelt községek képviselőtestületeinek határozatára van szükség, ezek beszerzendők és ennek megtörténte után illetékes intézkedés végett az alispáni hivatalhoz beterjesztendők.

Elnöklő főispán bemutatta dr. Lax Adolf tiszti főügyész kérelmét, amelyben maga ellen fegyelmi vizsgálat elrendelését kéri meg. Lax tiszti főügyész a vizsgálatot azért kérte maga ellen, hogy egyik től lapban ellene megjelent cikk gyanúsításával szemben védekezze. Többek hozzászólása után a közigazgatási bizottság egyhangulag kimondotta, hogy részben azért, mert az illető től lap vonatkozó közleményét már visszavonta, de különösen azért, mert a fegyelmi vizsgálat megtartására semmi okot sem lát fennforogni — ennek elrendelését megtagadta.

Hudák Endre mint megbízott Vármegyei állatorvos jelentése és javaslata alapján utasítottak a járási főszolgabírák, hogy legszigorubbán rendelkezzenek, hogy a megszünt állapotbetegség után a fertőtlenítés erőlyesen foganatosítsassék, hogy ez megtörténvén, a községek a zárlat alól feloldhatók legyenek.

Vármegyei közgyűlés.

A vármegye közönsége, Köcsön Lajos főispán meghívása folytán, a f. hó 14-én tartotta meg rendes évnegyedes közgyűlését. Tekintettel arra, hogy a bizottsági tagok figyelmé a szervezkedő ellenék által a meghirdetett közgyűlésre külön is felhívott, ez alkalommal tekintélyes számban jelentek meg a különben gyéren látogatott közgyűlésen. De maga a tárgysorozat is, különösen pedig a távozó alispán lemondása keltett nagyobb emóciózt, mert a megye közönsége el volt határozva, hogy a távozni készült alispánt lemondásának visszavonására bírja.

Előértekezlet.

A közgyűlést a megyei ellentállást szervező bizottsági tagok értekezlete előzte meg, melyet *Beniczky* Kálmán alispán, több bizottsági tag egyetértésével 9 órára hívott egybe a magyar olvasókör helyiségébe. Az értekezleten mintegy 55 bizottsági tag jelent meg.

Az értekezletet *Beniczky* alispán nyitotta meg, ki lelkes beszédben rámutatott azokra az indokokra, melyek az értekezlet egybehívását szükségessé tették.

— Miután — ugymond — a január 8-án és 23-án tartott közgyűlések határozmányait, daczára annak, hogy azokat a törvénytelen kormány megsemmisítette — magunkra nézve, ha csak következtetésünkben esni nem akarunk — továbbra is kötelezőnek kell tartanunk, szükséges, hogy az idézett határozatokban kimondott ellentállást megcsertezt szerveztük is. Szükséges, hogy a hozott határozatokban kifejezett szellemet ne csak fenntartsuk, hanem tovább is fejlesszük s így egyetértéssel lehetlenné tegyük azt, hogy a vármegye impozáns többségének akarata ellenére, a törpe kisebbség uralkodjék. Miután pedig az önkény nyomása alatt, a tisztviselői kar, melynek hazafiasághoz kétely nem fér, az ez irányban a reakció rött kötelezettségnek meg nem felelhet, beállt annak a szükség, hogy a vármegye irányítását a publikum vegye kézbe. Ez a vezetés azonban nem egyesek, de törvény és alkotmányellenes kormány-

ellen irányuljon s ennek a mostani szervezkedésnek célja, feladata és szent kötelessége az lesz, hogy teljes erővel, rendíthetetlen kitartással küzdjön azok ellen, kiket a végzet e sorsüldözött nemzet nyakára zúdított. (Eljenzés.)

Felhívta egyuttal a jelenlevő bizottsági tagokat, hogy akinek aggályai vannak előterjesztése ellen, juttassák most kifejezésre, mert — ugymond — a jövő küzdelmébe csak úgy mehetünk bele sikerrel, ha a nézeteltéréseket tisztázza — cselekvéseinkben a sikerhez feltétlenül szükséges együttéttség kapcsol össze bennünket. (Eljenzés.)

Miután szólásra senki sem jelentkezett, az elnök tudomására hozza az értekezletnek, hogy *Michnek* Vilmos bizottsági tag határozati javaslatot fog benyújtani a közgyűléshez, melynek értelmében a tisztviselői kar a közgyűlést tiltó határozata alól mentessék fel.

A felolvasott határozati javaslatához elsőnek *Szolárik* Vilmos dr. bizottsági tag szólalt fel, aki kiemelni kívánja, hogy ezen feloldás csak azon határig mehet, míg törvényellenes rendeletek végrehajtása nem kívánatik. Az elnök megnyugtató válasza után, melyben kijelentette, hogy a tisztviselői karról, ily rendeletek végrehajtása fel sem tehető, *Szolárik* dr. a határozatot szintén elfogadja.

Hasonlóképp elfogadja a javaslatot *Klimó* Vilmos és ifj. *Bulyosvsky* Simon is.

Holbay bizottsági tag stílusos módosításokat ajánlott, de ezen módosításoktól az elnök felvilágosítása után szintén elállott.

Miután ezen határozati javaslatot elfogadták, következett a kormány ellen benyújtandó határozati javaslat, melyet *Justh* Ferenc volt országgyűlési képviselő adott elő. (Lásd közgyűlést.) Ezen benyújtott határozati javaslatot a jelenlevő bizottsági tagok egyhangulag magukévá tették.

Végül bejelent az értekezlet elnöke, hogy április 25-ikére rendkívüli közgyűlést egybehívását fogja indítványozni, melynek tárgya leend az akkori politikai helyzet megvitátása.

Klimó Vilmos bizottsági tag indítványára felkéri *Beniczky* Kálmán alispánt, hogy vegye kezébe a vármegyei ellentállás vezetését s belátásához képest hívjon össze értekezleteket oly időben, mikor ezt a változott helyzet s a körülményekhez képest szükségesnek látná.

Az alispán megköszönve a beléhelyezett bizalmat, kitarásra buzdította a jelenvókat. Legyünk bátrak, — ugymond — mert velünk van az ország, mellettünk áll a nemzet intelligenciája, velünk vannak a nemzet szellemi munkásai s így erős meggyőződés, hogy küzdelmünk, melyet ezredéves alkotmányunk megvédésében folytatunk, meddő nem maradhat.

Ezzel az értekezlet, az elnök éltetése mellett, véget ért.

A közgyűlés.

A megyebizottsági tagok a kaszinó helyiségéből a vármegye nagytermébe vonultak, hol az elnök főispán az ülést pontban 10 órakor a következő beszéd kíséretében nyitotta meg:

Tekintetes törvényhatósági közgyűlés! Üdvözlöm a tisztelt bizottsági tag urakat, s az ülést ezennel megnyitom.

Mielőtt a tárgysorozatra áttérnénk, felkérem a tisztelt bizottsági tag urakat, hogy

méltóztassanak a közgyűlés folyamán a törvényes rendelkezéseket és közgyűlési ügyrendet betartani s a vármegye jól fel-fogott érdekében odalátni, hogy a tárgyi-lagos igazság szem előtt tartása mellett a napirendre tűzött ügyek letárgyalhatók legyenek.

Azt hiszem, hogy részemről bátran hivatkozhatom arra, hogy itteni működésem óta az igazságot mindenkor és minden ténykedésemben szem előtt tartottam.

A vármegye közönségének érdekét tölem telhetőleg előmozdítottam, sem a tisztviselőnek, sem másoknak kárt nem okoztam.

Minden alkalmat és módot felhasználtam arra, hogy az ország részére annyira sztkészes béke és rend helyreállítását elősegítsen.

Kérem a bizottsági tag urakat, tartsák szem előtt Deák Ferencnek, a haza bölcsénét azt a mondását, hogy szabadság és rend az alkotmányos élet sarkkövei, és rend az alkotmányos élet sarkkövei, és szabad az egyiket a másikkal ellentétbe helyezni és nem szabad az egyiket a másikért feláldozni.

Kérem a bizottsági tag urakat, méltóztassanak engemet becsülletes törekvésemben támogatni.

A megnyitó beszéd hangja általában, a felizgult hangulat daczára is, igen jó benyomást tett, s lehet, hogy a közgyűlés csendes és méltóságos lefolyása jórészt ezen hatásnak volt köszönhető.

A főispán megnyitó beszédének befejezte után, napirend előtt *Beniczky* alispán emelkedett szólásra s röviden megintokolta azt, hogy ő és elvtársai, daczára annak, hogy a főispán joghatóságát el nem ismerik, mégis miért jelentek meg a közgyűlésen. Mert — ugymond — célunk az, hogy a vármegyei határozatokban kifejezett hazafias szellemet továbbra is örömtelül fenntartsuk, másrészt pedig kötelességünknek ismerük megjelenni azért is, hogy a kisebbség a közönség meggyőződése és érdeke ellen irányuló határozatokat ne hozhasson.

Következett a napirend első pontja: *Beniczky* Kálmán alispánnak jelentése, melylyel alispáni állásáról való lemondását bejelenteli. (Az alispán elluggya a termet.)

Tekintetes vármegyei közönség!

A tekintetes vármegyei Közönség f. évi január hó 8-án, nemkülönben január hó 23-án tartott közgyűlésében kijelentette, hogy az alkotmányellenes kormány ellen-jegyzésével kinevezett *Köcsön* Lajos, jelenlegi főispán joghatóságát el nem ismeri s egyuttal uszította tisztviselőit, hogy ezen főispán intézkedéseit és rendelkezéseit érvénytelennek és semmiesnek tekintsék s ehhez képest való elbánásban részesítsék.

En ezen rendelkezéshez minden tekintetben alkalmazkodtam, mar azért is, mert a tekintetes vármegyei közönség határozatának hűséges követését egyéni meggyőződése és hazafiai hitvallásom is parancsolta.

Tisztviselőtársaim nagy része azonban időközben más meggyőződésre jutott, a mennyiben a jelenlegi főispán joghatóságát most már tagadása nem veszik; s ezen-felül a tekintetes vármegyei közönség sem oly erős már előbb elfoglalt álláspontjának védelmében.

Mindezek, miután a jelenlegi alkotmány-ellenes főispán joghatóságát elismerni haj-

landó nem vagyok, részemre tarthatatlan helyzetet teremtetek, ugyannyira, miszerint azon meggyőződésre jutottam, hogy a tek. Vármegyét az alispáni állásban ezidőzerint szolgálom erkölcsi lehetelenség.

Ezen oknál fogva alispáni állásomról lemondok s azt a tekintetes vármegyei Közönségnek ezennel bejelentem, azon határozott hozzáadással, hogy a mai naptól fogva magamat a tekintetes Vármegye alispánjának nem tekintem.

Egyébként megköszönve a tekintetes vármegyei Közönségnek irántam mindenkor tanusított jóakarátát, maradtam hűséges szolgáljuk, *Beniczky* Kálmán, alispán.

A leköszönő levél felolvasása után az előadó főjegyző bejelenteli, miszerint a volt alispántól még egy levél érkezett, melyben az állandó választmány határozatára, mely szerint az alispáni állásban való megmaradásra kérészt volna fel, minden kétség eloszlatása céljából kijelenti, hogy lemondásához visszavonhatlanul ragaszkodik.

Igy állván az ügy, *Klimó* Vilmos bizotts. tag felszólalása után elhatározza a közgyűlés, hogy a lemondást sajnálattal tudomásul veszi, elhatározza továbbá azt is, hogy a távozó alispán érdemeit a jegyzőkönyvben megörökíti s ezen jegyzőkönyvkivonatot neki is kézbesíti.

Ezután a kereskedelemügyi m. kir. miniszternek rendeleteire megválasztatnak a kereskedelmi és iparkamarai tagok.

Az igazoló választmányba a főispán kinevezte *Zathureczky* Imre, *Cseréi* Emil, *Gerő* Virgil és *Law* Adolf dr. bizottsági tagokat.

A loávató bíróságra kinevezettek: ifj. *Bulyovszky* Simon, *Kontsek* György.

Szolnokdoboka, Zala, Pozsony, Somogy, Szabolcs és Kolozs vármegyék és Debreczen városnak a jelenlegi politikai helyzettel foglalkozó átiratára *Justh* Ferencz a következő határozati javaslatot nyújtotta be:

A vármegyei közönsége a jelenlegi parlamentáris, tehát törvénytelen kormányt már uralomra jutásakor is teljes bizalmatlansággal fogadta s bizalmatlansága még fokozódott, amidőn látta, hogy a csak ügyvivőnek vállalkozott kormány, tett ígérete ellenére, nemcsak hogy nem törekszik a válság megszüntetésére, hanem egy elő sem készített, ennél fogva éretden program alapján állandósítani kívánja magát és csak azért, hogy a nemzeti aspirációk teljesedését megakassza.

A vármegyei közönsége felháborodással nézi, hogy mit mivel a kormány ezen hazafiatlan cselök érdekében: az országgyűlést feloszlatja, a külkereskedelmi szerződéseket önhatalmulag életbe lépteti, a törvényhatóságok önkormányzati jogát felüggeszti s királyi biztosokkal erőszakoskodik, az alkotmány garancziáit, a gyűlékezési, szólási és sajtószabadságot pedig lábbal tapossa.

Végigront az országban, mint egy ragályt hozó ferteg.

Mindezeknél fogva a vármegyei közönsége kijelenti, hogy a nemzetellenes, törvénytörő s kalandorpolitikát folytató kormány letörését legelőlről feladatnak tartja s ennél fogva minden célhoz vezető eszköz igénybevételével közreműködni kész arra nézve, hogy az ország ezen csapástól megszabaduljon.

A benyújtott határozati javaslat elfogad-tatván, *Beniczky* Kálmán bizottsági tag indítványára ennek a jegyzőkönyvbe szó szerint leendő bevétele mondatott ki.

A vármegyei közigazgatási ezdszotti biz. határozata az állami kezelésben levő erdők birtokosainak nyomatvány es felszerelési alapja tárgyában, tekintettel arra, hogy a megye közönsége a beálló szükséglet nagyságáról kellőleg tájékoztatva nem volt, elvetetett.

A számonkérészek jegyzőkönyve felolvas-tatván, tudomásul vétetett.

Nagyobb vita keletkezett a kistyáni törvényhatósági bizottsági tagság választásához szükséges határnap kitűzésénél.

Beniczky Kálmán bizottsági tag, mindjárt az ügy szőnyegre hozatalánál felszólalt, hogy ő és társai, támaszkodva a törvény es vonatkozó rendelkezésekre, ellentétben az állandó választmány határozatával, mely a határnap kitűzését javasolja, azon a nézetten van, hogy az időközben megválasztott bizottsági tag választásokat csak az év végén lehet megválasztani s indítványozza, hogy a kérdést most vegyék le a napirendről.

Pietor és *Morhács* bizottsági tagok hozzá-szólása után a főispán a vonatkozó törvény-szakaszok felolvasásával védte az állandó választmány álláspontját. A közgyűlés ennek daczára a *Beniczky* Kálmán bizottsági tag álláspontjára helyezkedett s a vitás kérdést a napirendről levette.

Turócszentmárton nagyközség által a hangversenyek, mutatóványok után szedenő illetek, valamint a husvágás iránt alkotott szabályrendeletét *Beniczky* Akos dr., *Ujhelyi* Attila és *Pietor* Ambrus bizottsági tagokból álló albizottsághoz utasították azon célból, hogy e szabályrendeletek hiányait pótolva, véleményükkel együtt a legközelebbi közgyűlés elé terjesszék.

Nagyobb vita kerekedett Turócszentmárton nagyközség birájának az ellen benyújtott fel-folyamodása körül, mely a Turócz hidak az urbéreszek hozzájárulása nélkül, a község által tartassék fenn. Végül *Beniczky* bizottsági tag indítványára kimondatot, hogy ennek elbírálására a közgyűlés nem illetékes.

Az időközben beérkezett ügyek közül a legfontosabb volt az a bellügyminiszteri leirat, mely a folyó évi január hó 23-án a megyei ellentállás tárgyában hozott határozatot meg-semmisítette.

E pont tárgyalásánál *Michnik* Vilmos a kövekező határozati javaslatot terjesztette be:

A vármegyei közönsége sajnálattal és esalódba kénytelen tudomásul venni, hogy tisztviselői, az alispán kivételével, a folyó évi január hó 8-án és 23-án hozott közgyűlési határozatok ellenére a jelenlegi alkotmány-ellenes kormány bizalmi férfának, *Köcsön* Lajos törvénytelen főispánnak főispáni joghatóságát időközben elismerték, amennyiben intézkedéseit figyelemre méltatják s rendeleteit fentartás nélkül teljesítik.

A vármegyei közönsége tisztviselőinek ezen eljárását ezuttal bíralat tárgyává tenni nem kívánja s annak indokait nem kutatja, egy-részt azért, mert a megtévedést hazafiatlan-ságnak még nem tartja s másrészt, mert bízik tisztviselőiben, hogy a törvénytelen főispán politikáját sajátul elfogadni s annak érvényesülését előmozdítani nem fogják.

Ezen indítvány megtételénél a főispán is

felsőalt s szöszorint a következőket mondta:

A tisztviselőkkel szemben kifejtett véleményre nézve legyen szabad nekem is pár szóval észrevételeimet megtenni.

Az én nézetem az, hogy aki másoktól a nemzeti ügy érdekében nagy áldozatokat kíván, az maga járjon elől jó példával az önfeláldozásban.

Azt kérdezem, hogy azok a hatalmas urak, akik magukat a nemzet vezérei gyanánt tüntetik fel, hoztak-e olyan áldozatokat, mint aminőket a tisztviselőktől követelnek?

Hiszen a tisztviselőktől azt kívánják, hogy áldozza fel állását és ezáltal juttassa nyomorba magát és családját.

De a nagy vagyonnal rendelkező urak jövedelmüknek még csak morzsáját sem juttatták azoknak a tisztviselőknél, kiknek ekzsisztenciáját tönkretették és tönkretenni akarják.

Kossuth Ferencz nyíltan beismerte, hogy előre tudta a megindított küzdelem siker-telenségét és az összes törekvések remény-telen voltáról előre meg volt győződve.

Ha Kossuth Ferencz ebben a meggyő-ződésben élt, nem lett volna szabad a nemzetet előre látott eredménytelen küzdelembé belevinni és nem lett volna szabad alkotmányunkat könnyelműen kockáztára tenni.

Ismét csak a haza bölcsének, Deák Ferencznek egyik tanítására hivatkozom, amidőn azt mondta, hogy: „mérészségnek a politikában akkor van helye, midőn tetemes erőre támaszkodik; tetemes erő nélkül a mérészség mindig kocka, amely többnyire vakra fordul“.

Kérem a tisztelt bizottsági tag urakat, ne kockázzunk és ne kockáztassuk a nemzet jövőjét, hanem egyesült erővel állítsuk helyre a rendet, amely meghozza a békét és mentjük meg már veszélybe döntött alkotmányunkat.

Végül a főispán tiltakozott még a „törvénytelen“ kitétel ellen, mire a volt alispán válaszolt, hogy a törvénytelenség csak annyiban érthető, amennyiben kinevezése egy in-parlamentáris minster ellenjegyzésével történt. Ezen felszólalások után a vármegye kö-zönsége a határozati javaslatot elfogadta.

Ruttka községnek a televétel és község-házipénés tárgyában hozott határozata, a kulturális véleményének kikérése végett a járási főszolgabírónak adatott ki.

Az erdőéri állomások szervezése tárgyában beadott indítvány, dacára annak üdvös és törvény előírta voltára, több bizottsági tag hozzászólása után a napirendről levétetett.

Végül a betervezett számadások, községi költségvetések kerültek sorra, melyeket a vármegye közönsége, a számvétség véleményéhez képest elfogadott.

Ezen számadások tárgyalása során, a *Beniczky Kálmán* lemondott alispán kérdése folytán, a „N. N.“-ban világgá kürtölt s nagy szabálytalanságoknak hirdetett számadási térimények ügye is elintéztést nyert, amennyiben számadások előadására felhívott számvevő a kérdéses ügyet a vármegyei közgyűlés teljes megalgedésére és megnyugtására tisztázta.

Az elnökli főispán, miután több tárgy napirenden nem volt, a közgyűlést, mely teljesen rendben és illő méltósággal folyt le, egy órával bezárta.

H I R E K.

Személyi hir. *Köcsön* Lajos főispán néhány napi tartózkodásra Budapestre utazott, honnét csak a jövő hét folyamán tér vissza.

Képviselőink beszámolója. Az országgyűlés feloszlásával országgyűlési képviselőinknek megbízatása is lejárván, nyílt levelekben számolnak be választóiknak. Báró *Révy* Simonnak, a szucsányi választókerület volt képviselőjének választóihoz intézett tartalmas és az egész válságot tárgyilagosan feltüntetett remek beszámolóját lapunk mai számában egész terjedelmében közöljük. *Justh* Ferencz, a stubnyai kerület volt képviselője választóihoz intézett háromnyelvű levelében csak sajnálatának ad kifejezést, hogy személyesen nem számolhat be választóinak, mert nem akarja őket kitenni az ezzel esetleg járó kellemetlenségeknek; megköszöni a választók eddigi bizalmát és azon reménynek ad kifejezést, hogy a törvényes állapot, bármily erős megpróbáltatások árán is, de helyre fog állani.

A számonkérőszék ülése. A vármegye számonkérőszéke, a főispán elnöklésével, a folyó hó 14-én ülést tartott. Ugyanakkor tartott ülést a *nyugdíjostól bizottság* is, melyen az utóbbi időben nyugdíjazott megyei tisztviselők és szolgák nyugdíjilletményének megállapítása nyert végleges elintéztést.

Iskolalátogatás. *Kirchner* Béla, a kultuszminisztériumba beosztott felső kereskedelmi iskolai főigazgató, mint polgári iskolai iskolalátogató f. évi márczius hó 13-án és 14-én *Berecz* Gyula kir. tanfelügyelővel együtt meglátogatták a turóczzsentmártoni állami polgári fiu- és leányiskolát. *Kirchner* Béla főigazgató tiszteletére a tanári testület kedden este társasvacsorát rendeztek, amelyen a felső kereskedelmi és polgári iskolai tanárok és tanítónők mind részt vettek. A főigazgató innen szerdán délután haza utazott.

Stubnyafürdői építkezések. Már megemlékeztünk róla, hogy a stubnyafürdői nyári étkező terem, az ugynevezett verenda, továbbá a fürdői helyiségek is oly rozoga állapotban vannak, hogy a megejtett hivatalos vizsgálat azokat biztonsági szempontból tovább meg nem tarthatónak nyilvánította. A szükséges helyreállítások sürgős eszközzése céljából pénteken *Palkovics* Emil körömczsbányai polgármester elnöklete alatt szakbizottság vette szemügyre a kifogásolt helyiségeket és miután azok tarthatatlan állapotáról meggyőződött, hozzájárult a munkálatok sürgős teljesítéséhez. Szívesen veszünk erről tudomást és reméljük, hogy a helyreállítások oly időben fejezhetnek be, hogy ezek miatt a különben is rövid furdói idény meg ne rövidüljön.

Az Országos Magyar Szövetség Rózsahegyen megalakította főkegyelvit. Az egyesület elnökei lettek: *Chudovszky* Géza törvényszéki elnök és *Sárfy* Ignác főgimn. igazgató. A szövetség célja a magyar kultúra terjesztése és a tevékeny magyar társadalmi élet megteremtése.

Rózsahaegy csödjé. Furcsa gazdálkodás folyhatik Rózsahegyen, mely várost Liptómegegy gondnokság alá akarja helyezni. Mint önnan írják, hétfőn délután tartott a képviselő-testület ülést a czéliből, hogy két tagot válasszon, akik abban a 11-es bizottságban

fogják képviselni a várost, amely dönteni fog a felett, hogy tényleg szükségese-e a gondnokság alá helyezést, vagy sem.

Nyugalomba vonult tanító. *Szentgyörgyi* József, a besztercebányai egyházmegye alsóturóczi kerületi tanítók körgylete világi elnöke, turóczzsklenő r. kath. kántortanító nyugalomba vonult. *Szentgyörgyi* József 1828-ban született, tanulmányait Győrött végezte, hol már 1847-ben tanítói oklevelet nyert. Az 1848/9-iki szabadságharcban mint önkéntes honvéd vett részt, miért is a cs. k. közös hadseregbe osztatott mint *Radetzky* huszár és hat éven át Olaszországban szolgált. 1855-ben hazatért, azonnal tanítói állást foglalt el. Működött a győri, szombathelyi és székesfehérvári egyházmegyékben 1874-ig, majd 1892-ig közszégi jegyzői hivatalt viselt. 1892-ben ismét visszatért a tanítói pályára és 1897-ig Vas megyében működött és a mai napig Turóczzsklenő községben, daczára, hogy 78 év nyomta vállait. Az érdemes öreg ember távozását őszintén sajnálják.

A pribóczi eset. A múlt hónap 11-én *Pribócson* gyanus jelenségek közt meghalt özv. *Beniczky* Mártonné, aki körülbelül két millió értékű vagyont hagyott hátra. Azt beszéltek, hogy a szerencsétlen asszonyt megmérgezték és hogy a mérgekeverőt az elhunyt környezetében kell keresni. A halottat fölbontották és a hullarészeket megvizsgálás végett Budapestre küldték. Ez a vizsgálat kétségtelenül megállapította, hogy a dugzagdag uriaszony arzénmérgezés áldozata. A vizsgálat fonalai *Nayhauss* Ottó grófnak vezettek, akinek az elhunyt asszony igaz jötevője volt. A besztercebányai kir. ügyészség a gróft nyomban le is tartóztatta. A letartóztatás ellen, amelyet a törvényszék is helybenhagyott, *Nayhauss* gróf felfolyamodott a budapesti kir. ítélőtáblához, amely *Bucz* Lajos dr. táblai bírő előadása mellett zárt ülésben az elmult héten foglalkozott a felfolyamodással. A kir. tábla a vizsgálat ki-gészítése és új határozathozatal végett visszaküldte az iratokat a besztercebányai kir. törvényszékhez.

Egy szökött katoná garázdálkodásai. Mult számunkban megemlékeztünk arról, hogy egy egyenruhába öltözött alak miként csapta be sorra az egyes községek lakosait. Megemlékeztünk arról is, hogy a *szállás csináló tiszt* ur, egyes gazdákat, kiknél kényelmesen *elszállásolta magát*, tetemesen meg is károsított. A jó madár most hurokra került s kistült, hogy az illető *Jellinek* Lajos, a kassai 6. számú tüzérezred altiszteje, aki az irodában dolgozott, nemrég megszökött. Nem üres kézzel, mert egy-kétszáz koronát sikkasztott s elvitte főhadnagya aranyóráját is. El-fogatásának részleteiről a következőket írja ruttkai tudósítónk. A múlt héten egy tiszt ruhába öltözött alak érkezett Ruttkára s mint szálláscsináló tiszt, a község előjáróságát is felültette, mondván, hogy a községbe egy nagyobb csapat fog beszállásoltatni. Az előjáróság táviratozott Kassára, jelentve, hogy ott egy *Jellinek* nevű tüzértiszt szállást rendelt egy csapat részére. A távirat azt kérdezte, hogy mikor jön a katonaság. Kassáról azonnal táviratot menesztettek vissza, melyben *Jellinek* letartóztatását kérték. A tiszt urat *Stubnyafürdőn* le is tartóztatták s a szökött katonát visszakísérték Kassára. Itt

elmondta viselt dolgait. Jellinek, mielőtt neki-vágót volt a nagyvilágnak, egy régi tisztí kabátot is szerzett, oldalára kötött egy hosszú tisztí kardot. Először a felsővidéki vármegyéket látogatta meg, mert jól tudta, hogy a felvidék jámbor tót népe, amelynek nem igen van alkama a szép katonaruhákban gyönyörködni, nem ismeri meg benne a káplárt. Liptómegyét kalandozta be először. Beállított egy falusi bírósághoz és kimutatást kért tőle arról, kinél vannak honvéd- vagy hárszárlovak. Alapos szemle után kimondta a szakvéleményt, hogy elhanyagolt állapotban vannak a lovak, miért is kisebb-nagyobb pénzbírsággal sújtotta a gazdákat és a kirótt pénzbírságot azonnal be is szedte. Másutt póttartalékos-toborzónak adta ki magát és mint ilyen, szintén pénzt szarolt ki a néptől, amennyiben azokat, akik fizettek, a bevonulás, illetve a szolgálati kötelezettség alól fölmentette s a fölmentést a behívóra ráírta. Egy más helyen pedig, ahol egy ideig, mint föld-birtokos szerepelt, azzal állott elő, hogy szállást kell előkészítenie az átvonuló katonai csapatok részére. Ez az elszállásolási história ismét szép pénzt hajtott neki. Nálunk is ily üzelmekkel foglalkozott. Stubnyafürdőn, hol végzete elérte, szintén szálláscsinálóknak adta ki magát s a csendőrség éppen működés közben csípte el a notórius gazembert.

Purimbál Ruttkán. Ruttkán e hó 10-én a Wachberger-féle vendéglő összes terméiben megtartott Purimbál minden tekintetben jól sikerült. Laufer táncmester rendezése alatt 55 pár tánczolta az első négyest. A 100 kor. tiszta jövedelemből 50 korona az építendő izr. templom, 50 korona a helybeli szegények kózt lett felosztva. Az alábbi felülfizetőknek a bál rendezőség köszönetet szavaz. Felülfizettek: Lang Ignác 7 korona; Brunner Vilmos, Rakitta Samu, Haas Ignác, Gyurik József, özv. Friedmann Mórné, Klein Ferencz 3—3 korona; Erdélyi Bálint, Feldmann József, Apflmann Zsigmond, Gócs János, Vulkán Samu, Ackersmann L., Adler Géza, Tiroler József, Weiner Arnold 2—2 korona; Littmann Armin, Fischer Sándor, Koch Armin, Popper Armin, Polacsek F., Spitzer Bernát 1—1 korona.

Sulyos baleset. Patsch Béla, a helybeli magyar szállodás fia, egy remonda lovat akart letörni nyereg alá. Mig a nyergeléssel foglalkozott, aközben a nyugtalanodó állat felágoskodott s oly szerencsétlenül ugrott Patsch lábára, hogy patájával annak egyik lábafejét, különösen az ujakat, tökéletesen szétzúzta.

Gyermek-szinielőadás. A turóczi-szentmártoni izr. elemi iskola f. hó 25-én saját nagytermében gyermek-szinielőadást rendez. Színe kerül „A csonka honvéd” Szász Károlytól és „Igazság és hamisság” Camille Lefévétől.

Baltház mester Turóczi-szentmártonban. Élvezetes estére van kilátása közönségünknek. Baltház, Európa legnagyobb illu-

zionistája, kiről a fővárosi és vidéki sajtó mindig csak dicsérettel emlékezik meg, magyar származású. Ma vasárnap esti 8 órakor a „Dom” disztermében fogja bemutatni csodás művészetét. Kezének egy mozdulatával egész virág- és bonbonesőt varázsol elő, száraz magvakból eleven virágbokrokat növeszt. Spiritiszta mutatóványaival s kiváló hasbeszélő képességével bámulatba ejt. Jegyek előre válthatók Moszkóci Ferencz könyvkereskedésében és este a pénztárnál.

Köszönetnyilvánítás. Az e hó 10-én tartott családi jegelleg bíró purimmulatságon szegény gyermekek felruházására adományozott: Dr. Lax Adolf, Perl Albert 5—5 kor.; Herz Ignác 4 kor.; Fischer Armin 3 kor.; Moskóczy József, Gross Sainu 2—2 koronát; Grossmann Armin, Lax Zsiga, Weissenstein H. 1—1 koronát. Fogadják ezért a nemeszívű adakozók a legőszintébb köszönetet.

A pusztító betegségek elleni harczban a világ legkiválóbb orvosai egyesülnek. E betegségek legborzasztóbbika az Epilepsia (Nyavalytörés). E bajban szenvedőknek vigaszul szolgálhat azon értesülésünk, mely szerint egy magyar orvos e betegség elleni új s hatékony gyógyító módszert talált fel, amellyel már a külföldön is feltűnést keltett. Ez orvos dr. Szabó B. Sándor Budapest, V. Alkotmány-u. 5., ki készséggel nyújt felvilágosítást mindazoknak, kik gyógyító módszere segítségével e sulyos bajtól szabadulni óhajtanak.

A régi összetéltü nyers csukamájolaj értékét nagyban csökkentti azon körülmény, hogy emésztési zavarokkal és nehézségekkel jár. Ezen nehézségek most le vannak győzve a Scott-féle Emulsió által, mely méz- és natronhypophosphit hozzáadásával készül. A Scott Emulsió egy teljesen tiszta készítmény, mely a híres Scott-féle eljárás szerint készül, miáltal a csukamájolaj gyógyító hatása emelkedik.

A gazdák érdekében hasznos újítást tervez Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedő cég Budapesten. Ugyanis a gazdák ezideig teljes megnyugvással szereztek be gazdasági magszükségeiteket oly üzletekben, ahol Mauthner-féle konyhakerti és virágmagvakat árúsítanak, abban a hiszemben, hogy ott a gazdasági magvak is a Mauthner cégtől valók. Sajnos, ez nincs mindentűgy, aminek következtében bizony sok oly gazdasági magot vétetnek meg a gazdákkal, amelyek sohasem kerültek ki Mauthner raktárából. Amint értesülünk, a gazdák érdekében megvédésére és a cég jó hírnevének érdekében is, a Mauthner cég a közönséggel rövidesen ismertetni fogja mindazon vidéki kereskedők és szövetkezetek névsorát, amelyeknél a cég gazdasági magvai kaphatók. Addig is ajánlatos a vásárlásnál a beszerzési forrás felől meggyőződést szerezni.

Gyakori láz

és nehéz betegségek után a lábbadozónak jó erősítő szerre van szüksége. Minden más szernél alkalmasabb a csukamájolaj a test zsírállománya, a csontok és izmok erősítésére. A SCOTT-féle EMULSIÓ a csukamájolaj oly izletes és könnyen emészthető formában nyújtja, hogy maga a leggyöngébb beteg is e készítményt minden ellenszenn nélkül veszi be és emésztheti meg. A SCOTT-féle EMULSIÓ a legfinomabb norvégiai csukamájolajból készül méz és natron hypophosphitok hozzáadásával.

A SCOTT-féle Emulsió valódiságának jele a „hátán nagy csukát vivő halász” védjegy.

Kapható minden gyógyszerárban.

Ezen lapra való hivatkozásnál és 75 fillér levélbélyeg beküldése ellenében mintátiveggel bérmentve szolgál:

Dr. BUDAI EMIL,
„Városi gyógyszerár”
BUDAPEST, IV., Váci-utca 34. 50.

Egy eredeti üveg ára: 2 K. 50 f.

Kakao és csokoládé kedvelők figyelmébe:
Hoff János-féle
Kandol-Kakao
a legeszkélyebb sajtartalmu, azért igen könnyen emészthető, soha sem okoz székrekedést, mindazáltal ritka finom íze mellett kiválóan ocsó.
Valódi csakis
Hoff János
névvel és az országn-
védjeggyel.
Osmagok ¼ kgr. 90 fillér
1/2 „ 50 „
Mindenütt kapható.

Aki divatos **kalapot** akar, az tekintse meg a „**KALAPKIRÁLY**”
(KLEIN SZ. Turóczi-szentmárton)
dús raktárát.

Védjegy: „Horgony”
Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller pótléka
egy régiónak bizonyult háziápor, mely már több mint 30 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közönségnél, csomál és meghűléseknek bedörzsölés-köppen használva.
Figyelmeztetés. Súlyos hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossággal legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cég-jeggyessel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest.
Richter gyógyszerára az „Arany országlához”, Prágában.
Elsőbevetés 6 den. Mindennaapi szottó dílen.

Kapható **GAZDIK JÁNOS** gyógyszerárban Kőrmöczbányán és **SCHÖNAICH VIKTOR** gyógyszerárban Znióváralján.

FERENCZ JOZSEF KESERŰVÍZ

AZ EGYEDŰLÉLISMERT KELLEMES ÍZŰ TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER

• BUDAPEST ÉJJEL •

cz. szenczációs könyv
második kiadása most
jelent meg.

Irta:

Benedek László (Adrien.)

Ára 3 korona.

Megrendelhető lapunk
kiadóhivatala után.

5 korona és több napikereset

Házi munka kötőgép-társaság.

Keresetnek mindkét nembeli
egyének géptűkön való kötésre.
Egyszerű és gyors munka egész
éven otthon végezhető. Nem kell
előkészütség. — Távoltság nem
látároz, a munkát mi adjuk el.

Házimunka kötőgép-társaság

Thos. H. Whittick és Társa
Budapest, IV., Havas-utca 3-194.
Prag, Petersplatz 7-194.

Hirdetéseket

felvesz lapunk kiadóhivatala.

A világ legjobb írógépe a Smith Premier.

Grand Prix-vel kitüntetve a Párisi
világkiállításon.

Főképviseelő: MOSKÓCI FERENCZNE
Turócszentmárton.

A Nemzeti

balesetbiztosító társaság
részére előnyös feltételek
mellett biztosításokat köt

Moskóczi József

Turócszentmárton.

Egyszeri átsimítás

Schicht-szappannal

(Szarvas- vagy kulcsszappan)

p ó t o l

Kétszeri átsimítást közönséges szappanna.

Schicht-szappan a legjobb és használatban a legolcsóbb!

HAZAI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG NÁDOR-UTCZAI FIÓKJA

Alapítóké 15,000.000 kor.

BUDAPEST, V., NÁDOR-UTCZA 18.

Tartalék 2,225.000 kor.

Sürgőnyczim: Nádourtczai Hazaibank. Telefonszám: 86-01.

Biztos tőkebefektetés és legolcsóbb sorsjegyek

a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület új nyereménykötvényei.

Az első ciklusban évenként három-
szor június 5, október 5, február 5

300.000

600.000

300.000

Koronás főnyeremények

40.000 és 20.000, 50.000
és 20.000, 40.000 és 20.000

koronás mellényeremények kerül-
nek sorsolásra.

Egy évi nyeremények összege:

1,571.000 kor.

— Minden egyes sorsjegy —
— okvetlenül kisorsolotatik. —

A nyeremények főösszege:

32.221,300 kor.,

a tőresztési huzások főösszege:

36,938.750 kor.

mind az öt ciklusban.

A vevőnek a rendkívül előnyös nyereményhúzásokon való játék csak a vételár kamataiba
kerül, mert a legkisebb nyeremény és a tőresztéshez huzásnál sorsolt nyereménykötvényért járó nyere-
mény-szelvény árfolyamértéke jóval több, mint a sorsjegyek mai ára.

Minden egyes nyereménykötvény, illetve a kötvény kisorsolása esetén az arra kiadandó nyere-
mény-szelvény az összes nyereményhúzásokon végig — tehát 70 éven át — játszik, e szerint több-
ször is sorsolható nyereménnyel.

A nyereménykötvényeknek biztosítékát az államnak, városoknak és községeknek nyújtott köl-
csönök képezik és a tőresztések, valamint a nyeremények pontos kifizetéseért a Pesti Hazai Első
Takarékpénztár-Egyesület összes vagyonával külön is kezekedik. Ezeket a nyereménykötvényeket adjuk:

a) készpénzfizetésre a mindenkor pontos napi árfolyamon, darabonként 20 korona foglalót
kikötve. A sorsjegyre kívánatra igen jutányos feltételek mellett megfelelő előteget nyújtunk.
b) az 1883. XXXI. t.-cz. érelmében kiállított részletre

18 havi 10 koronás, vagy 32 havi 6 koronás részletre.

1906. március hó 15-ig beérkező rendeléseknél intézetünk ezeken az áron árfolyamemel-
kedés esetén kem változtat.

Már az első részletnek postautalványon való beküldése után megküldjük a sorsjegyek sora-
zatát és számát tartalmazó törvényesen kiállított részletvet, melynek alapján a vevő azonnal megszerzi
a kizárólagos játékjogot.

a) Készpénzfizetésre:

Hazai Bank Részvénytársaság Nádor-utcai fiókja, Budapest, V., Nádor-utca 18.
Sziveskedjenek részre a napi árfolyamon számítva készpénz-
fizetés ellen..... darab Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egye-
sületi nyereménykötvényt küldeni. Mai postával küldök Önöknek
még a hátralévő összegget sziveskedjenek..... koronát,
utánvétellel beszédni.
folyószámán hitelezni.

Kelt.....

A megrendelő neve:.....
(olvasható aláírás)

Pontos lakáscíme:.....

Megrendelési jegy:

b) Részletre:

Megrendelek Önöknek a prospektusokban foglalt feltételek sze-
rint az 1883: XXXI. t.-cz. értelmében kiállítandó részletre
..... darab Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesületi nyere-
ménykötvényt. A vételárat darabonként..... kor..... havi
részletben fogom tőresztelni. Az első részletet összesen..... kor.
ma postautalványon küldtem címükre.

Kelt.....

A megrendelő neve:.....
(olvasható aláírás)

Pontos lakáscíme:.....